

Velika subota 2020.

Po(r)uka zatvorenoga groba

Nakon slavlja Gospodnje večere sve do Vazmenoga bdjenja Crkva ne slavi sveta otajstva. Zaručnik je ugrabljen i svatovi poste (usp. Mk 2,20). Nema mise, pa nema ni misnih čitanja. Veliki petak posvećuje se molitvom časoslova i popodnevnom Službom Muke Gospodnje. Velika Subota samo časoslovom. Isus je pokopan, grob je zapečaćen i Crkva se zadržava u molitvi i šutnji na njegovu zatvorenu grobu. Znamo mi da će on uskrsnuti prvoga dana u tjednu kao što su Marta i Marija znale da će njihov brat Lazar uskrsnuti o uskrsnuću mrtvih. Ali sada je trenutak grobne tišine.

Isus je sišao u carstvo mrtvih iza zatvorenih vrata. To je znak da tiho poštujemo njegovu smrt i sastanak s umrlima. To je njegov subotnji počinak koji su svi poštivali. I žene koje su ga pratile do groba, i učenici koji su nestali u strahu, i narod koji se vratio svojim kućama, pa čak i njegovi protivnici, glavari svećenički i farizeji koji su odlučili da ga ubiju. Oni su itekako poštivali subotu. To je bila jedna od glavnih tema rasprave između njih i Isusa. Sada su sve rasprave završile. Svi i s jedne i s druge strane Isusova groba miruju i obdržavaju subotnji počinak.

Obdržavajmo ga i mi. Zaustavimo se pred velikim i teškim kamenom na vratima Isusova zatvorena groba i promislimo što nam on govori danas na Veliku subotu 2020. godine.

Evo jednog promišljanja:

Isus je svojim riječima i djelima stalno otkrivao riječi Pisma. Činio je to prije i poslije svoje muke, smrti i uskrsnuća. A Pismo je u ono vrijeme značilo ono što mi danas zovemo Stari zavjet. Posebno se to odnosi na Petoknjižje, ili Mojsijev zakon. To je onaj Zakon koji Isus nije došao ukinuti, nego ispuniti (Mt 5,17). Pa kako bi drukčije i bilo kad je taj Zakon također objava njegova Oca koji je licem u lice govorio Mojsiju. Zato je Isus jednom rekao Židovima:

„Uistinu, kad biste vjerovali Mojsiju, i meni biste vjerovali:

ta o meni je on pisao.

Ali ako njegovim pismima ne vjerujete,

kako da mojim riječima vjerujete?“ (Iv 5,46-47)

Te riječi vrijedi svaki put kad čitamo Mojsijev zakon, jer u njemu otkrivamo onu istu ljubav koja se do kraja objavila u Isusu Kristu. To nam pomaže sâm Isus jer u Mojsijevu zakonu ima tekstova koje nam je u naše vrijeme teško razumjeti kao izraze ljubavi. To je zato što živimo u drukčijem svijetu i drukčije se izražavamo. Postoje u tom Zakonu čak neka mjesta za koja se danas čudimo što ona uopće rade u Svetom pismu. To su razni prehrambeni, zdravstveni, higijenski i slični propisi, pa se današnji čitatelj ponekad pita kakve to veze ima s duhovnim

životom i odnosom s Bogom. Ima veze, itekakve. Svi ti propisi, koji nam mogu danas biti neobični, svjedoče da se Bog brine za cjelovitog čovjeka i nema tog dijela ljudskog života i bića koji se Boga ne bi ticao. Kakav bi to bio Otac koji se ne bi brinuo za sve što nam je potrebno.

Spominjemo to, jer u Božjoj brizi za cjelovitoga čovjeka, nalazimo u Mojsijevu zakonu i nešto što se tiče naše sadašnje situacije kada su crkve-građevine zatvorene i ne možemo se kao zajednica javno okupljati na bogoslužje čak ni u ove najsvečanije dane u liturgijskoj godini.

Radi se o propisima Mojsijeva zakon kojima se određuje tko i kada smije ili ne smije pristupiti u Hram, to jest mjesto gdje se slavi svakodnevno i blagdansko javno bogoslužje i okuplja čitav Božji narod. To su redom propisi koji govore o obrednoj čistoći i nečistoći, jer u Hram može ući samo onaj tko je obredno čist.

Nisu nam danas jasni svi razlozi zbog kojih netko po Mojsijevu zakonu upada u stanje nečistoće, a time i zapreku da sudjeluje u javnom bogoslužju. Međutim, primjećujemo da se ti propisi u biti odnose na takva stanja u kojima je čovjek slab i ugrožen i u kojima bi mogao u isto stanje dovesti i druge ljude, pa je potrebno i njega i njih zaštititi.

Evo dva primjera.

U Levitskom zakoniku (12,1-8) donose se detaljni propisi koji govore o nečistoći žene poslije poroda. To je vrijeme kada se žena treba čuvati redovitih kontakata i, naravno, ne smije ići ni u Hram. Ovo je dobar primjer i za to da shvatimo kako obredna nečistoća nema veza s moralnom nečistoćom ili grijehom. Moralnu nečistoću treba izbjegavati jer je uvijek grešna i štetna, a obredna nečistoća ne samo da nije grešna nego je u nekim slučajevima čak i poželjna, baš kao u slučaju žene poslije poroda. Što bi bilo od ljudskoga roda, kad bi se žene čuvale te 'nečistoće'? Nama je danas malo nezgodan izraz da je žena poslije poroda 'nečista', ali sasvim jasno vidimo da se ovdje radi o stanju ugroženosti. Ženi je poslije poroda potreban cjeloviti oporavak i to joj Bog u Mojsijevu zakonu osigurava. A kad se oporavi, to jest kad određeno vrijeme nečistoće prođe, radosno će i svečano doći u Hram baš kao što je Blažena Djevica Marija, četrdeseti dan poslije poroda prikazala dijete Isusa u Hramu (Lk 2,22-24).

Drugi primjer su gubavci. O njima se detaljno govori u trinaestom poglavlju Levitskoga zakonika. Tu se gubom nazivaju različite kožne bolesti. Zato ima različitih vrsta gubavaca. Ima onih koji su

gubavi samo neko vrijeme jer imaju neku prolaznu kožnu bolest, a ima i onih koji cijeli život pate od neizlječive i zarazne bolesti. Svi su pak za vrijeme dok imaju gubu obredno nečisti, i ne mogu ići u Hram. Tko se se izliječi taj može ponovno ići u Hram, a koji se nikad ne izliječe, ne mogu nikad. Takav je propis.

I sada dolazi zbunjenost današnjega čitatelja kojemu je teško prihvatiti takav zakon. Čini mu se nehuman i diskriminirajući. I još trebamo vjerovati da ga je objavio Bog. Pa kakav je to Bog koji nekome zabranjuje da zbog nekog sasvim normalnog stanja kao što je porod ili neke bolesti ne može doći u njegovo svetište, ondje se moliti i slaviti ga? Može li takav propis biti od Boga? Zar ne bi u takvim stanjima kao što je bolest, čovjek trebao još više ići u Hram? Da nam te propise nije netko gadno podvalio kako bi nas udaljio i od Boga i jedne od drugih? Pitanja su to opravdana, očekivana i zaslužuju odgovor.

On postoji, i ako ga tražimo u Svetom pismu, onda ga možemo naći jedino ako imamo povjerenja u Božju živu riječ. Sjetimo se kako je Isus rekao da čovjek ne živi samo o kruhu, nego o svakoj riječi koja izlazi iz Božjih usta (Mt 4,4). Svaka nam je Božja riječ dana da bismo živjeli. Pa čak i ona koja ljudima u određenim okolnostima zabranjuje dolazak u Hram. To im ne zabranjuje zato da ne bi imali pristup Bogu, nego da bi živjeli. Inače bi svojim dolaskom u Hram dodatno ugrozili i sebe i druge. Misleći da čine nešto pobožno, učinili bi nepravdu, jer ne bi izvršili Božju riječ koja se baš na njih u tom trenutku odnosi.

Pred zatvorenim vratima Isusova groba otvara se razumijevanje Pisma. Onima kojima je Bog po Mojsijevu zakonu zabranio doći u njegov Hram, nije im time uskratio svoju blizinu. Naprotiv, Bog im je najbliže što može biti. U Ponovljenom zakonu 30,14 piše: „Jer, riječ je posve blizu tebe, u tvojim ustima i u tvome srcu da je vršiš.“. Onaj tko u stanju obredne nečistoće dođe u Hram u njemu će naći smrt, a ne život zato što je prezreo Božju živu riječ koja mu je dana za stanje u kojem se nalazi. I kada je zapovijedeno i kada je zabranjeno doći u u Hram s Bogom se susrećemo u vršenju njegove riječi.

Mislim da je poruka za našu trenutnu situaciju s pandemijom koronavirusa jasna. Nalazimo se u stanju opće ugroženosti, i oni koji su u Hramu neka iz njega ne izlaze, a koji su kod kuće neka tamo ostanu i neka ne dolaze u Hram, dok ne prođe potrebno vrijeme da se opet 'očistimo' i svi zajedno radosno pohitimo u Dom Gospodnji. Nije u skladu s Pismom pomisliti da bi nam netko mogao uskratiti Božju blizinu, ili da bi nam se sâm Bog htio uskratiti, ako čuvamo njegovu riječ.

Velika subota ove je godine posebna. Tako je velika da se čini kako zahvaća i danas i jučer i sutra. Kamen s vrata Isusova groba bit će u uskrsno jutro odvaljen, ali će naše crkve-građevine ostati i dalje zatvorene. To je teško gledati i mnogi to teško podnose. Ali zar nam iz dana u dan nije sve jasnije kako nam je slika zatvorenih vrata crkve-građevine bila potrebna da vidimo kako je Crkvu – Mistično Tijelo Kristovo nemoguće zatvoriti. Uskrslo tijelo Kristovo nije ostalo u zatvorenom grobu, niti su mu smetala zatvorena vrata iza kojih su se u strahu sakrili njegovi učenici. Zato nema nikakva razloga bojati se da će nam ove godine biti uskraćen susret s uskrsnim Isusom. Bez brige. On će bez problema ući kroz zatvorena vrata naših domova. Naši crkveni i državni pastiri zajedno nas pozivaju da radi svoga vlastitoga dobra i dobra naših bližnjih ostanemo doma. Zar nam to sâm Bog ne govori? Budimo zato Bogu zahvalni na njihovoj ljubavi i ustrajnosti.

Dolikuje da završimo riječima Svetoga pisma. Neka to bude bratski poticaj apostola Pavla: „Molimo vas, braćo: priznajte one koji se trude među vama, koji su vam predstojnici u Gospodinu i opominju vas; s ljubavlju ih nadasve cijenite poradi njihova djela!“ (1 Sol 5,12).

Ostanimo koliko treba iza zatvorenih vrata. Tako je na Veliku subotu učinio sâm Gospodin.

fra Domagoj Runje